



Jak napisać dobry przepis na ulubioną potrawę?

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Multimedialne ćwiczenia interaktywne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Słowo *przepis* najczęściej kojarzy się z opisem czynności prowadzących do przyrządzenia potrawy. Musisz jednak wiedzieć, że to tylko jedno z jego wielu znaczeń. By poznać ich więcej, koniecznie obejrzyj film!

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem powinieneś znać:

- ogólną definicję słowa *przepis*;
- kompozycję przepisu.

Nauczysz się

- rozpoznasz cechy przepisu;
- rozpoznasz i zdefiniujesz różne znaczenia słowa *przepis*;
- rozpoznasz typy przepisów;
- samodzielnie zredagujesz przepis kulinarny;
- ułożysz w odpowiedniej kolejności fragmenty przepisu;
- wykorzystasz formy czasowników przy tworzeniu przepisu kulinarnego;
- zastosujesz w przepisach formy bezokolicznika i trybu rozkazującego.

PRZEPIS

recepta
regulamin
rozporządzenie
obyczaj
praktyka
nakaz
postanowienie
ustawa
prawidło

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D57EUbwdf>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Multimedialne ćwiczenia interaktywne

Ćwiczenie 1

Które, spośród wymienionych pojęć nie pasuje do pozostałych? Zaznacz właściwą odpowiedź.

recepta
norma prawna
testament
kodeks ruchu drogowego
zasady dobrego wychowania



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DXwH5rdtS>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Przepis ma wiele różnych znaczeń. Może określać sposób przyrządzenia potrawy, ale też wskazówkę czy regułę. Przepisem nazwiemy na przykład: regulamin, nakaz, receptę lekarską, rozporządzenie, obyczaj, praktykę, ustawę. Internetowy słownik synonimów podaje łącznie 132 wyrazy bliskoznaczne.

Słowo przepis stosuje się także w wyrażeniach metaforycznych, w połączeniu ze zjawiskami abstrakcyjnymi, takimi jak: dobro, miłość, sukces czy przyjaźń.

Przepis kulinarny powinien składać się z listy składników i opisu czynności, prowadzących do przyrządzenia dania. Czasem może zostać wzbogacony o propozycję podania potrawy, informację o czasie przygotowania i wartości energetycznej.

Polecenia w przepisie zwykle formułuje się w bezokoliczniku np. zagotować, posolić lub w trybie rozkazującym np. zagotuj, posól.

Przepis można znaleźć w książce kucharskiej, na blogach, w portalach kulinarnych czy w telewizyjnych programach kulinarnych.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Tekst przepisu kulinarnego składa się z nazwy potrawy, składników i sposobu wykonania.	☐	☐
Przepisy znajdują się tylko w książkach kucharskich.	☐	☐
PRZEPIS nie jest słowem wieloznacznym.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

blog kulinarny

(ang. web log – dziennik sieciowy) strona o tematyce kulinarnej prowadzona przez internautę; zawiera chronologicznie uporządkowane wpisy z: przepisami na potrawy, zdjęciami dań, pomysłami ich podania, komentarzami innych użytkowników

instrukcja

1. zbiór przepisów ustalających sposób postępowania w jakiejś dziedzinie; 2. ulotka, broszura zawierająca zasady działania i obsługi jakiegoś urządzenia; 3. dokładne pouczenie, wskazówka

książka kucharska

książka zawierająca przepisy kulinarne

obyczaj

1. sposób postępowania obowiązujący w określonej społeczności i w danych okolicznościach; 2. sposób postępowania lub zachowania charakterystyczny dla danego człowieka lub zwierzęcia; 3. zbiór zasad etycznych i moralnych, którymi ktoś się kieruje

przepis

wskazówka wykonania czegoś, zwykle przyjmuje formę pisemną

przepis kulinarny

opis przyrządzenia potrawy; składa się z listy składników oraz instrukcji wykonania potrawy; może zostać wzbogacony o propozycję podania potrawy, informację o czasie jej przyrządzenia i wartości energetycznej; czasowniki w przepisie zwykle formułuje się w bezokoliczniku lub w trybie rozkazującym

przepis prawny

część aktu prawnego, czyli pisma zawierającego prawnie określone zasady postępowania

recepta

(łac. recepta - rzeczy wzięte) - 1. pisemne polecenie wydawane przez lekarza; na jego podstawie farmaceuta przygotowuje lub wydaje lekarstwa, które mają być przyjmowane w trakcie leczenia; 2. sposób przyjmowania leków i leczenia

regulamin

(łac. regulamen) - zbiór zasad określających sposób zachowania w organizacji, instytucji, grupach osobowych, w przestrzeni publicznej; też dokument zawierający te reguły

ustawa

akt prawny o charakterze ogólnym, uchwalany przez parlament i prezydenta

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Jak napisać dobry przepis na ulubioną potrawę?

Grupa docelowa

Szkoła podstawowa, klasa IV

Ogólny cel kształcenia

Kształcenie umiejętności analizy i redagowania przepisu.

Kształtowane kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia
18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie
uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Umiejętność uczenia się

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczniowie:

- odbierają komunikaty nadawane za pomocą środków audiowizualnych,
- rozpoznają przepis i jego cechy,
- analizują język przepisu, w tym formy czasowników,
- tworzą przepisy na określoną potrawę i wyrażenie abstrakcyjne,

- nawzajem analizują przygotowane przez siebie przepisy, poprawiają i uzupełniają teksty,
- rozpoznają różne znaczenia słowa przepis.

Metody/techniki kształcenia

- metoda asymilacji wiedzy - pokaz filmu, pogadanka, praca ze słownikiem
- metoda praktyczna - tworzenie tekstu, ćwiczenia
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy - burza mózgów
- metoda eksponująca: pokaz filmu

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Uczniowie przynoszą na lekcję książki kucharskie, nauczyciel wybiera niektóre i prosi uczniów o zaprezentowanie, jakie teksty (nie używamy słowa przepis) znajdują się w ich książkach. Konieczne jest zaprezentowanie różnych kuchni, np. kuchni polskiej, regionalnej, kuchni świata, ciast, dań obiadowych, makaronów, itp. Nauczyciel pyta uczniów, co jest podstawą każdej książki kucharskiej, a następnie informuje, że przepis ma wiele znaczeń, które poznają w trakcie oglądania filmu.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyświetla film *Jak napisać dobry przepis na ulubioną potrawę?*. Po zakończonej projekcji poleca uczniom zapisanie na tablicy różnych znaczeń słowa *przepis*. Następnie prosi uczniów o wyszukanie w papierowym lub internetowym *Słowniku wyrazów bliskoznacznych i synonimów* słowa *przepis*. Uczniowie utrwalają wiedzę zdobytą podczas filmu, samodzielnie rozwiązując ćwiczenia interaktywne. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem.
2. Uczniowie analizują kompozycję przepisów kulinarnych w książkach kucharskich. Wyciągają wnioski, a nauczyciel zapisuje na tablicy: LISTA SKŁADNIKÓW i niżej SPOSÓB WYKONANIA. Uczniowie wynotowują przykłady z przepisów w odpowiednim miejscu na tablicy. Nauczyciel zwraca uwagę na sposób zapisu: czasowniki w bezokoliczniku lub czasowniki w trybie rozkazującym, np. zamieszać, gotować, posolić lub zamieszaj, gotuj, posól.

3. Następnie uczniowie mają za zadanie wspólnie stworzyć przepis kulinarny, na podstawie obserwacji odegranej przez nauczyciela sceny. Nauczyciel najpierw pokazuje uczniom przygotowane przez siebie składniki (np. marchew, groszek, paprykę, kawałek sera, pieprz, sól, majonez). Następnie obiera marchew, kroci i wrzuca do miski, kroci paprykę w kostkę i wrzuca do miski, trze ser. Na koniec dodaje łyżkę majonezu, przyprawy i miesza składniki. Uczniowie na głos nazywają czynności, stosując formę bezokolicznika. Jeden z uczniów zapisuje je na tablicy. Drugi, na polecenie nauczyciela zamienia bezokoliczniki na formę trybu rozkazującego. Zapis może mieć formę tabeli. Nauczyciel przypomina, że tekst przepisu musi mieć jednorodną formę.
4. Wspólne wyjaśnianie frazeologizmów:
 - przepis na przyjaźń
 - przepis na szczęście
 - przepis na dobre życie
 - przepis na miło spędzony dzień
 - przepis na udane wakacje
5. Nauczyciel proponuje stworzenie nietypowej książki z przepisami na pojęcia abstrakcyjne. Uczniowie dobierają się w pary, wybierają przykład podany przez nauczyciela i zachowując strukturę wymyślają swój przepis. Prezentacja wybranych przepisów połączona jest z oceną i uzupełnieniem o elementy, których zabrakło. Nauczyciel zabiera powstałe przepisy do sprawdzenia.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dzieli uczniów na sześć grup. Każda grupa losuje pytanie, związane z tematem lekcji. Uczniowie po chwili namysłu odpowiadają na pytania. Za dobrą odpowiedź nauczyciel nagradza ich plusem. W przypadku podania złej odpowiedzi, pozostałe zespoły mają szansę podać poprawne rozwiązanie. Nauczyciel może zadać następujące pytania:
 - Co oznacza słowo przepis? (wymień przynajmniej cztery znaczenia).
 - Gdzie można znaleźć przepisy kulinarne? (wymień przynajmniej cztery źródła).
 - Wymieszaj wszystkie składniki. Przekształć zdanie, tak by odpowiadało formule stosowanej w przepisie. Podaj dwie możliwe konstrukcje.
 - Co oznacza frazeologizm przepis na sukces?
 - Jak nazwiesz przepis zawierający nazwy leków?
 - Z jakich części składa się przepis kulinarny?

Praca domowa

1. Wyszukaj w książce kucharskiej lub w internecie przepis kulinarny. Zapisz jego elementy i wynotuj przykłady przysłówków i czasowników (podaj ich formę).
2. Stwórz przepis na naleśniki z podanych wyrazów:
 - wlać, dodać, usmażyć, zmiksować, wsypać, rozgrzać, przewrócić, posmarować.

Pamiętaj o kompozycji przepisu: składnikach i sposobie przygotowania.

Metryczka

Tytuł

Jak napisać dobry przepis na ulubioną potrawę?

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Gotować każdy może

Przedmiot

Język polski

Etap edukacyjny

II/szkoła podstawowa

Nowa podstawa programowa

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;

- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 9) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Umiejętność uczenia się

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczniowie:

- odbierają komunikaty nadawane za pomocą środków audiowizualnych,
- rozpoznają przepis i jego cechy,
- analizują język przepisu, w tym formy czasowników,
- tworzą przepisy na określoną potrawę i wyrażenie abstrakcyjne,

- nawzajem analizują przygotowane przez siebie przepisy, poprawiają i uzupełniają teksty,
- rozpoznają różne znaczenia słowa przepis.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/307282/v/2/t/student-canon/m/twIxqJz6SI>